

Bizkaia

Arrazola (Atxondo): atséra, atrás
Arrieta: átsera
Bakio: áits
Bermeo: áís, átsera
Berriz: xo átsera
Bolibar: átserá
Busturia: átsera
Dima: atrás
Elantxobe: atséra
Elorrio: átsera, xóaj átsera
Errigoiti: átseś, átseratu, átserants
Etxebarri: ála atsératu
Etxebarria: atséra
Gamiz-Fika: átserantsá, átseratú
Getxo: átsera
Gizaburuaga: atséra
Ibarruri (Muxika): átsera
Kortezubi: átsera
Larrabetzu: átraś
Laukiz: sóś atsera
Leioa: átseratu
Lekeitio: atsérants
Lemoa: atrás, atsératu
Lemoiz: átsera
Mañaria: átsera
Mendata: atrás
Mungia: átsera, atrás, átserau
Ondarroa: átsera
Orozko: átsera
Otxandio: atséra
Sondika: átseratu þeje
Zaratamo: atséra, atsératú
Zeanuri: atrás
Zeberio: atsératu
Zollo (Arrankudiaga): atséra, séts
Zornotza: átsera

Araba

Aramaio: atséra
Gipuzkoa

Aia: eſtí
Amezketa: éſtí
Andoain: éſtíatsea
Araotz (Oñati): átsera
Arrasate: atséra

Arroa (Zestoa): atséa, atséa éſtí
Asteasu: éſtíatséa
Ataun: éſtí:
Azkoitia: atséa atrás
Azpeitia: éſtí atséa
Beasant: eſtí
Beizama: atséa, éſtí; éſtí átsea
Bergara: átsera
Deba: átseá; í átsea, tíratsea
Donostia: éſtí atsea
Eibar: áts^era
Elduain: éſtí, átsea
Elgoibar: atséra
Errezil: éſtí, atséa
Ezkio-Itsaso: atséa, atrás
Getaria: atséra
Hernani: átseá, ájða:tséa, átsearí, eſtí átsea
Hondarribia: éſtí átsera, átsera
Ikaztegieta: éſtí atséa
Lasarte-Oria: xúnaj átsea, átsea xunarí
Legazpi: átsera, éſtí
Leintz Gatzaga: atséra
Mendaro: átseá
Oiartzun: átsea, eſtí^atséa
Oñati: atséra
Orexu: éſtí, atserá:
Orio: eſtí
Pasaia: átseá, eſtí átseá
Tolosa: éſtí^atsea
Urretxu: atséra atséa, *atséra éſtí
Zegama: atséa, *éſtí átsea

Nafarroako Foru Komunitatea

Abaurregaina / Abaurrea Alta: gíbla, éuŕt
Alkotz: éſtí, atséra
Aniz: atséra, giþelat, *éſtí, *éſtíþeja:
Arbizu: éſtí
Beruete: éſtí:
Donamaria: biela, *jtíttu, eſtí
Dorrao / Torrano: éſtí
Erratzu: éſtí
Etxalar: éſtí
Etxaleku: éſtí, atséra, éſtí atséa
Etxarri (Larraun): atséra
Eugi: eſtí, giþela éſtí
Ezkurra: éſtí, éſtí^atséa
Gaintza: éſtí
Goizueta: éſtíats^era, éſtí

Igoa: atséra
Jaurrieta: gíbla
Leitzu: éſtí, éſtíatsea
Lekaroz: éſtí
Luzaise / Valcarlos: áre, eſtí, iſtí iſtí
Mezkiritz: gíbelá, éſtí éſtí éſtí
Oderitz: éſtí
Suarbe: éſtí
Sunbillia: biélka, iſtí
Urdiain: éſtí
Zilbeti: éſtí
Zugarramurdi: gíbelá

Lapurdi

Ahetze: aRé
Arrangoitze: aRé
Azkaine: aRé
Bardoze: áre
Beskoitze: áRe, bjé (?)
Donibane Lohizune: áRe
Hazparne: áRe
Hendaia: aRé
Itsasu: áRe
Makea: aré
Mugerre: aré
Sara: aré
Senpere: áRe yiéla
Urketa: gí:lkaaRé:, aRéyilát
Uztaritze: áRe

Nafarroa Beherea

Aldude: éſtí éſtí, eſtí
Arboti: aRé
Armendaritze: áre, áreyiþeleát
Arnegi: áre, ařesak
Arrueta: aře
Baigorri: aRe
Bastida: aRé:
Behorlegi: áre, *éſtí
Bidarrai: áre
Ezterenzubi: aře:
Gamarte: aře
Garrüze: áRe
Irisarri: aRe
Izturitze: aře:
Jutsi: aře
Landibarre: aře
Larzabale: aře:

Uharte Garazi: aře

Zuberoa

Altzai: aþilgíþel, aře:áði
Altzürükü: áre, ýtsyl
Barkoxe: gíbel, aře, ařsti
Domintxaine: áre:
Eskiula: emayíþel, aře: aře:
Larraine: hájtise, hájstiyíþel
Montori: gíbel
Pagola: aře
Santa Grazi: aře: aře:
Sohüta: áre, ařsti
Urdiñarbe: áre, ařsti
Ürrustoí: aře

Mapan sartzen ez diren erantzunak

Barkoxe (Z): ařsti
Beizama (G): éſtí átsea
Berriz (B): xo átsera
Donamaría (N): eſtí
Etxaleku (N): éſtí atséra
Hernani (G): eſtí átsea
Luzaise / Valcarlos (N): iſtí iſtí

687. Mapa: ¡atrás! / en arrière! / get back!

GALDERA: 24680

	arre
	estí
	estí atzea
	gibel
	exti
	exti atzea
	atzas
	aixti
	eurt
	ixti
	bielka
	setz
	atzera((-)
	atzea
	ais
	bestelakoak

- Behiak eta idiaik atzera edo gibel joan daitezten nola mintzatzen zaien bildu da galdera honetan.
- Bestelakoak: aidatza (Hernani), ützül (Altzürükü).

Zestoa: Ganaua kurtérrian sártzeko ásittakon, átzea esán ber izáte zayo ta ordún esáte zayó "atzéa", "atzéa ésti".

Getaria: Ta keñu iñ akuluakin, átzea! Átzea!

Pasaia: "Estí atzea!" ta da! [onomatopeia] jo pixkat muturrian ta ikasiya balin bada (beste herri askotan ere jo edo hunkitu behar dela aipatzen da).

Sohüta: Axti (lanean ari direlarik), arre (laxoan diren behiei). Axti, erran nahi düzüü, gibela net.